DEFTER ÖZETİ • 1 / 4

Sözcük ve cümlede anlam

Sözcük (kelime), anlamı olan veya cümlede görev yapan ses ya da ses topluluğudur. Varlıkları, duyguları ve işleri anlatır.

5 ÖRNEK

kaplumbağa: canlı • **kaşık:** nesne • **heyecan:** duygu
zıplamak: hareket • **hatırlamak:** zihnimizde yaptığımız iş

Gerçek ve mecaz anlam

Gerçek anlam, sözcüğün akla ilk gelen anlamıdır. **Mecaz anlam**, gerçek anlamdan uzaklaşılarak kazanılan farklı anlamdır.

5 örnek	Gerçek anlam	Mecaz anlam
ince	İnce ip koptu.	İnce bir davranıştı. **Nazik, düşünceli**
keskin	Keskin bıçak kesti.	Keskin bir zekâsı var. **Çabuk kavrayan**
kuru	Kuru ekmek yedim.	Kuru bir teşekkür etti. **İçten olmayan**
yumuşak	Yumuşak mindere oturdu.	Yumuşak huylu biridir. **Uysal, sakin**
derin	Derin kuyuya baktı.	Derin bir üzüntü duydu. **Çok büyük, yoğun**

Tek başına anlamı olmayan sözcükler

Bu sözcükler cümlede diğer sözcüklerle anlam kazanır. **Ve, ile** bağlar; **gibi** benzetir; **kadar** karşılaştırır; **için** amaç veya neden, **çünkü** neden bildirir.

5 cümle örneği	Görevi
Duru **ve** Bora ip atladı.	Bağlama
Dedem **ile** yürüdüm.	Birlikte olma
Buz **gibi** su içtim.	Benzetme
Senin **kadar** uzunum.	Karşılaştırma
Isınmak **için** mont giydim.	Amaç

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

DEFTER ÖZETİ • 2 / 4

Cümleyi tamamla, sözlükte bul

Söz dizisini uygun sözcükle tamamlama

Cümlenin tamamını okur, anlamına ve zamanına uygun sözcüğü seçeriz. Yerleştirdiğimiz sözcükle cümleyi yeniden kontrol ederiz.

5 tamamlanmış örnek	İpucu
Yarın komşumuzu **ziyaret edeceğiz**.	Yarın: gelecek zaman
Uykum geldiği için erken **yattım**.	Neden ve sonuç
Çok uğraştı fakat kutuyu **açamadı**.	Beklenenden farklı sonuç
Ayran **ya da** süt içebilirsin.	İki seçenek
Işığı açtım çünkü oda **karanlıktı**.	Bir neden açıklama

Ama, fakat, ancak farklı veya karşıt durumları; **veya, ya da** seçenekleri bağlayabilir. Katılma anlamındaki **de / da** ayrı yazılır.

Sözlükten sözcük bulma

Sözlük, sözcüklerin anlamını ve doğru yazılışını gösterir. Sözcükler **alfabe sırasındadır.** İlk harfler aynıysa farklı harfe ulaşıncaya kadar sonraki harflere bakarız.

5 doğru sıralama örneği	Baktığımız harfler
eldiven → havuç → zeytin	İlk harfler: e, h, z
lale → limon → lodos	İkinci harfler: a, i, o
masa → mavi → mayıs	Üçüncü harfler: s, v, y
at → atkı → atlas	Başlangıç aynıysa kısa sözcük önce gelir.
sır → silgi → soba	İkinci harfler: ı, i, o

SÖZLÜĞÜ KULLANMA YOLUM

Sözcüğü cümleden tahmin ederim. Sözlükten anlamını ve yazılışını kontrol ederim. Öğrendiğim sözcükle kendi cümlemi kurarım.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

DEFTER ÖZETİ • 3 / 4

Görseller ve kavram haritası

Resimli sözlük, sözcükleri alfabe sırasıyla ve görsellerle tanıtır. Heceleri sıralayıp sözcüğü bulur, anlamına uygun görselle eşleştiririz.

Görsel	5 örnek: Heceler → Sözcük	Kısa anlamı
	lon / ba → **balon**	Hava ile şişirilen oyuncak.
	vul / da → **davul**	Vurularak çalınan çalgı.
	lük / göz → **gözlük**	Görmeye yardımcı araç.
	ket / ro → **roket**	Püskürttüğü gazla ilerleyen araç.
	rak / ta → **tarak**	Saçı düzeltmek için kullanılan dişli araç.

Çağrışım ve kavram haritası

Çağrışım, bir sözcüğün başka sözcükleri hatırlatmasıdır. **Kavram haritasında** ana konuyu, ilgili bilgilerle çizgiler kullanarak bağlarız.

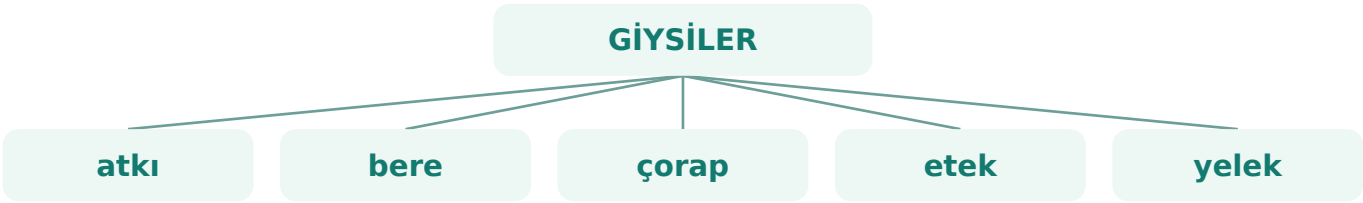

5 çağrışım örneği	Hatırlattıkları
sinema	film, perde, bilet
sonbahar	sarı yaprak, rüzgâr
hastane	doktor, hemşire
kamp	çadır, ateş, doğa
müzik	nota, şarkı, ritim

Duygulara 5 örnek: Yarışta **heyecan**, kaybolunca **endişe**, uzaktaki arkadaş için **özlem**, sürprizde **şaşkınlık**, hediye alınca **sevinç**. Görselde yüz ifadesine ve olaya birlikte bakarız.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

DEFTER ÖZETİ • 4 / 4

Ekler ve doğru sözcük seçimi

Sözcüklerin anlamını değiştiren ekler

Bazı ekler yeni anlamlı, yani **türemiş sözcük** oluşturur. **-cı** iş veya uğraş, **-lı** bulunma, **-sız** bulunmama, **-lık** yer veya durum bildirebilir. Eklerin -ci, -lu, -süz, -lük gibi biçimleri de vardır.

5 örnek: Yeni sözcük	Anlamı	Yeni sözcük yapmayan ek
av + cı → **avcı**	Av yapan kişi.	av + a → ava
kar + lı → **karlı**	Üzerinde kar olan.	kar + da → karda
su + suz → **susuz**	Suyu olmayan.	su + dan → sudan
orman + lık → **ormanlık**	Ormanla kaplı yer.	orman + lar → ormanlar
dost + luk → **dostluk**	Dost olma durumu.	dost + um → dostum

Yönelme, bulunma, ayrılma, çokluk ve aitlik ekleri **yeni sözcük yapmaz.** Son harfler eke benziyor diye sözcüğü ayırmayız: **“acı” sözcüğü -cı eki almamıştır.**

Yazım yanlışlarını düzeltelim

Doğru yazımı sözlükten öğreniriz. Harflerin sırasına, eksik harflere ve ayrı–bitişik yazıma dikkat ederiz.

Türkçesini kullanalım

Başka dillerden gelen sözcüklerin **anlamına uygun Türkçe karşılığını** seçeriz. Aşağıdaki iki bölümde beşer örnek vardır.

Yanlış yazım	Doğru yazım	Sözcük	Türkçe karşılığı
şöför	**şoför**	computer	**bilgisayar**
ezzane	**eczane**	mouse	**fare**
orjinal	**orijinal**	printer	**yazıcı**
laboratuar	**laboratuvar**	scanner	**tarayıcı**
egsoz	**egzoz**	software	**yazılım**

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026